

POLONYALI TÜRKÖLOG
MALGORZATA LABECKA-KOECHEROWA
(1917-2011)

Öztürk EMİROĞLU*

Özet

Malgorzata Labecka Koecherowa, XX. yüzyıl Polonya Türkolojisinin önemli isimlerinden biridir. 28.09.1917'de Pulawy'ya bağlı Bronice'de, beş çocuklu bir ailenin dördüncü kızı olarak dünyaya gelir. Aristokrat bir aileye mensup olan Malgorzata, ilkokulu evde ablalarıyla birlikte özel dersler alıp sene sonunda sadece okuldaki sınavlara girerek bitirir. Ortaokulu da aynı şekilde biraz okulda biraz evde tamamlar. Lise tahsilinden sonra 1935'te üniversiteye başlar, ancak bitiremez. Bir yıllık ticaret sekreterliği kursuna katılır ve sertifikasını aldıktan sonra 1938'de bir Polonya firmasının İstanbul'daki bürosunda çalışmak üzere Türkiye'ye gönderilir. II. Dünya Savaşı ve ilk eşinin kaybı onda derin bir travma oluşturur. Bu tür olumsuzluklara rağmen 40'lı yaşlarında üniversite eğitimini tamamlar.

Türkoloji bölümünü bitiren Malgorzata Labecka Koecherowa, Türkolojiye araştırmacı, tercüman olarak uzun yıllar emek vermiştir. Türk kültürü üzerine kitap ve makaleler yazmış; Lehçe, Türkçe, Rusça ve Fransızca bildiriler sunmuştur. Türkiye ve Türkiye dışı Türk edebiyatları üzerine ansiklopedilere pek çok madde yazmıştır. Araştırmalarında, eski Türk inanışları, ortaoyunu ve meddah üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkçeden ve Rusçadan Lehçeye Türkoloji ile ilgili çeviriler yapmıştır. Şiir, roman, tiyatro gibi değişik türlerde yaptığı çevirilerle bu alanda ne kadar maharetli olduğunu göstermiştir. Malgorzata Labecka-Koecherowa, 11 Temmuz 2011'de vefat etmiştir.

Anahtar kelimeler: Polonya, Türkoloji, Malgorzata, Labecka, Koecherowa.

* Doç. Dr., Varşova Üniversitesi Doğu Dilleri Fakültesi Türkoloji Bölümü Öğretim Üyesi
o.emiroglu@uw.edu.pl

Abstract

Malgorzata Labecka-Koecherowa is one of the important names in 20th century Poland's Turcology. She was born in Bronice, Pulawy in 28 September 1917, as the fourth daughter of five children. Malgorzata belonged to an aristocratic family. During her primary school education she took private lessons at home with her sisters and finished primary school by entering the school exams at the end of the academic years. She completed secondary school almost in the same way, a little bit at home, a little bit at school. After high school, she started studying at the university in 1935, but could not finish. She attended a commerce secretary course for one-year, got her certificate and in 1938 she was sent to a Polish company's office in Istanbul. World War II and the loss of her first husband created a deep trauma. But she never got tired of life and finished university in her 40s.

Malgorzata Labecka Koecherowa studied Turkology and served Turkology as a researcher and interpreter for many years. She wrote books and articles on Turkish culture; presented papers in Polish, Turkish, Russian and French. She wrote many articles in the encyclopedias about Turkish literature in and out of Turkey. In her researches, she focused on the former Turkish beliefs, light comedy and Meddah. She translated articles and books related to Turcology from Turkish and Russian into Polish. With translations in poetry, novels and plays, she proved how skillful she was in this area. Malgorzata Labecka Koecherowa died on 11 July 2011.

Key words: Poland, Turkology, Malgorzata, Labecka, Koecherowa.

A. Çocukluğu ve Aile Çevresi

Nazım Hikmet'in ak bacı dediği Polonyalı Türkolog Malgorzata Labecka-Koecherowa, 11 Temmuz 2011'de hayata veda etti. Malgorzata, 28 Eylül 1917'de Polonya'nın doğusunda bulunan Lublin ili Pulawy ilçesi Bronice köyünde dünyaya gelir. Wolk-Laniewski ailesinden Antoni ve Lopuski ailesinden Lubusza'nın kızı olan Malgorzata, dört kız bir erkek çocuğu olan ailenin en küçük kızıdır. Annesi Lubusza'nın baba tarafı Litvanya Tatarlarından Olechowicz ailesine dayanır. Annesinin anne tarafı ise Viyana'dan Varşova'ya göç etmiş Vieweger ailesinden gelir. Annesinin babası Jan Lopuski mühendis olarak Volga nehri gemicilik işletmesinde müfettiş olarak 1917 Bolşevik İhtilali'ne kadar çalışır. Bu tarihten sonra Polonya'ya döner ve Visla nehri kıyısındaki Kazimierz Dolny kasabasına yerleşir. Malgorzata annesi ile ilgili olarak şunları anlatır: “*Annem, Varşova'da eğitim görmüştü. Artistik bir ruha sahipti. Mutfak işlerini hiç bilmezdi ve mutfakta bir şeye dokunmak bile istemezdi. Onu, yüksek artistik bir müzik kabiliyeti olan teyzesi en güzel*

şekilde yetiştirmişti. Resme kabiliyetliydi ve kendine özgü ‘Lubuszenka’ tarzı vardı. Sanata, felsefeye çok meraklıydı ve kültürün hiçbir alanı ona yabancı değildi...”¹

Malgorzata Labecka’nın baba tarafı ise, Bronice’de bulunan Polonyalı bir aileden gelmektedir. Dedesi Stanislaw Wolk-Laniewski hukukçudur. Paris’te Sorbonne Üniversitesi Hukuk Fakültesi Veraset Hukuku Bölümünden mezun olur. Babası ise Bonn’da Ziraat Fakültesinde eğitim almış ve Bronice’ye dönüp şimdi üzerinde köyler bulunan geniş toprakların II. Dünya Savaşı’na kadarki sahibidir. II. Dünya Savaşı’nda pek çok insanın yaşadığı dramı bu aile de yaşar. Topraklarını bırakarak 1945’te Varşova’ya göç eder. Malgorzata anılarında babasından şöyle söz etmektedir: “*Babam, gururlu ve mert bir insandı. Yumuşak bir kalbi vardı. O her şeye güzel bakardı. Fakirlere ve zayıf kimselere yardım ederdi. Hayatında hiç kimseye, hiçbir zaman bağırдыğını görmedim. Günümüzde öyle bir insan bulunduğunu zannetmiyorum. Gerçekten 20. yüzyılda öyle birini bulmak çok zor.*”²

Bu kadar mülayim bir adam savaşta topraklarını ve evini kaybeder. Bronice’deki malikanesi, II. Dünya Savaşı’nda Alman askerleri tarafından karargâh olarak kullanılır. Rusların savaşı kazanması üzerine devlet eve ve arazilere el koyar. Malgorzata, bu eve dair şunları aktarmaktadır: “*Evimiz çok büyüktü. Giriş tarafından iki kat, park tarafından üç katlı idi. 22 büyük, 2 küçük odası vardı. Günümüzde 24 normal oda mevcut olup içerisine asansör de yapılmıştır. Bu bina, Laniewskiler adına Lublin Valiliğince şimdi halk kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Bina 18. yüzyılın sonunda ünlü mimar Piotr Aigner tarafından Czartoryski saraylarına benzer tarzda yapılmıştır. Biz bu binaya sadece ev dedik. Çünkü babamız ona saray denmesini istemedi. Ancak, bugün bizim evimiz, saray olarak adlandırılıyor.*”³ Malgorzata’nın kişiliğinin şekillendiği bu evin Malgorzata’nın hayatında farklı bir yeri olduğu şu satırlardan daha iyi anlaşılmaktadır: “*1945 sonbaharından beri Varşova’da yaşıyorum. Ama benim köklerim köy toprağındadır. Bunu bu yaşımda hâlâ hissediyorum. Güneş açtığında veya yağmur yağdığında özellikle bu duygularım çok yoğunlaşıyor.*”⁴

B. Öğrenim Hayatı

Malgorzata ilk ve ortaokulu evde özel öğretmenler gözetiminde sadece sene sonlarında sınavlara girerek bitirir. Liseye ise 1932 yılında Lublin’de,

1 02 Ocak 1999 görüşme notlarından ve M. Labecka-Koecherowa, Moja Droga Na Wshod (Doğuya Yolculuğum), yayımlanmamış anılar, 20.05.1999.

2 age.

3 13 Ocak 1999 görüşme notlarından ve Moja Droga Na Wshod (Doğuya Yolculuğum), yayımlanmamış anılar, 20.05.1999.

4 10 Nisan 1999 görüşme notlarından ve Moja Droga Na Wshod (Doğuya Yolculuğum), yayımlanmamış anılar, 20.05.1999.

Humanistyczne Liceum Sióstr Urszulanek adlı rahibeler lisesinde başlar ve 1935 yılında bitirir. Liseden mezun olduğunda duygu dünyasını ve okul arayışını şöyle anlatır: “Yıl 1935 ve ben Varşova’dayım. Bilgi edinmeye çalışıyorum. Tıp fakültesi ilginç ama bana göre değil. Çünkü kan görünce bayılıyorum. Hem eğitimi de uzun sürüyor. Yüksek Ticaret Okulu ise pahalı. Teknik üniversiteye gitmek çok istiyorum. Fakat bu okulla ilgili sadece koca arayan ve evlenmek isteyen kızların gittiği dedikodusunu duyunca oradan da vazgeçtim...”⁵ Nihayet kararını verir ve Varşova’daki Szkola Wschodni/Batı Enstitüsünün “Yurt Dışındaki Polonyalılar Birliği”nin ticaret kursunu bitirir (1938).

Małgorzata II. Dünya Savaşı’ndan sonra üniversitede okumak ister ve 1951 yılında yeniden öğretime açılan Varşova Üniversitesi Doğu Dilleri Enstitüsü Japon Dili Bölümüne kaydolar. Fakat babasının isteği, dayısı Jan’ın küçükken ona anlattığı Doğu masallarının etkisi ile savaştan önce kaldığı İstanbul’da öğrendiği Türkçenin de yardımcı olacağı kanaatiyle II. sınıfta Türkoloji bölümüne geçer. Japoncadan Türkoloji bölümüne geçişini şöyle nakleder: “Yakın Doğu, beni öteden beri ilgilendirmiştir. Babam, Japonya’nın çok uzak olması nedeniyle Türkoloji bölümüne geçmemi istedi. Çünkü Türkiye daha yakındı. İşte böyle oldu ve 2. sınıfta Türkoloji bölümüne geçtim.”⁶

1951-52 döneminde kaydolduğu Türkoloji bölümünü biraz gecikmeli olarak 1959’da “Nazım Hikmet’in Şiir Dili ve Yapısı” adlı master tezi ile bitirir. Okulu geç bitirmesinde çalışma hayatının ve yaşının biraz ilerlemiş olmasının payı vardır. Böylece Małgorzata’nın okul hayatı 42 yaşında tamamlanır.

C. Çalışma Hayatı

Małgorzata Labecka-Koecherowa’nın çalışma hayatı, 1938 yılı Eylül ayında, Polonya’dan Türkiye’ye ispirto satan, oradan da Polonya’ya fındık, kayısı, üzüm gibi gıda ürünleri ithalatı yapan Polski Instytut Rozrahunkowy adlı kuruluşun İstanbul şubesinde başlar. Małgorzata’nın 20 yaşında İstanbul’daki çalışma macerası 10 ay sürer. 1939 yaz döneminde Polonya’ya gelen Małgorzata, II. Dünya Savaşı’nın başlaması üzerine İstanbul’a dönemez (1 Eylül 1939). Savaşın ilk üç yılı babasının yanında kalır. Çünkü eşini II. Dünya Savaşı’nda kaybeder ve ilk çocuğu Barbara Maria ile kalır. O dönemde Kasım 1944’ten Ocak 1946’ya kadar Lublin’deki “Osoborg” lokantasında garson olarak çalışır. 1946-1948 arasında Polonya Radyosu Varşova Bürosunda program editörü, 1948-1949 yıllarında Lodz’daki “Film Yazarları

5 13 Nisan 2000 görüşme notlarından ve *Moja Droga Na Wshod (Doğuya Yolculuğum)*, yayımlanmamış anılar, 20.05.1999.

6 12 Ocak 2001 görüşme notlarından ve *Moja Droga Na Wshod (Doğuya Yolculuğum)*, yayımlanmamış anılar, 20.05.1999.

Derneği”nde sekreterlik yapar. İkinci kızı Agnieszka’nın dünyaya gelmesi üzerine Varşova’ya döner. Varşova’da yeniden radyodaki görevine başlar. Radyonun yurt dışı yayınları bölümünde redaktörlük yapar. 1961-1963 yılları arasında Kültür ve Sanat Bakanlığı Polonya Tiyatroları Repertuarlarından Sorumlu Danışman olarak çalışır. 1985’te emekli olur.

D. Türkoloji Alanındaki Araştırmaları ve Çevirileri

Malgorzata Labecka-Koecherowa, akademisyen olmamasına rağmen, bilimsel araştırmalar yapmıştır. Kitaplar, makaleler, bildiriler, tanıtım yazıları, tiyatro incelemeleri ile çocuklara ve büyüklere yönelik çeviri oyunlar yayımlamıştır. Çin’den Balkanlar’a, Türk mitolojisi, edebiyatı, tiyatrosu veya kukla ve dram sanatı üzerine uluslararası ve ulusal sempozyum, kongre ve konferanslarda bildiriler sunmuş; değişik dergilerde makaleler yayımlamıştır. Bu çalışmalarını onun dünya ve Polonya Türkolojisinde çok yönlü bir araştırmacı olarak tanınmasına sebep olur. “*Onun ilgi alanlarının başında ana konu olarak geleneksel Türk tiyatrosu, eski ve yeni şairler ile Türk dili ile yazılmış halk edebiyatı ürünleri, ki bunlar sadece Türkiye değil, Türkiye dışında Türkçe konuşan grupları da kapsar.*”⁷ Türkoloji’nin pek çok alanında araştırmaları bulunan M. Labecka-Koecherowa’nın çalışmalarını ikiye ayırarak incelemek gerekir.

1. Bilimsel Çalışmaları: Bu çerçevede Türk edebiyatı, tiyatrosu ve mitolojisi üzerine yazdığı eserleri toplayabiliriz. Bilimsel araştırmalarına 1963’ten sonra hız vermiştir. Çalışmalardan biri Türkolog Stanisława Płackowicka-Rymkiewicz ve Nazım Hikmet’in eşi Münevver Borzecka ile birlikte yazdığı *Historia Literury Tureckiej/Türk Edebiyatı Tarihi*⁸ adlı incelemedir. Bu edebiyat tarihi, 1971’den beri pek çok Polonyalı ve Lehçe bilen yabancıların başvurduğu kaynak eserdir. Eserde, Tanzimat sonrası Türk edebiyatı ve halk edebiyatı M. Labecka-Koecherowa tarafından yazılmıştır.

M. Labecka-Koecherowa’nın eserleri arasında *Mitologia ludów tureckich/ Türk Halkları Mitolojisi*⁹ adlı çalışması çok önemli bir çalışmadır. Çünkü bu eser daha derinlikli ve daha bilimseldir. “*Bu kitapta, Türk kavimlerinin yaşayışları, hayata bakışları, inançları, toplumsal sembolleri, mitolojileri ve ritüelleri üzerine ilginç bilgiler vermektedir. Şamanizm ve şamanlar, çaldıkları enstrümanlar, yaptıkları danslar ve diğer hususlar üzerine ayrıntılı bilgiler vermektedir. Türk halkları mitolojisinin kaynağı ve gelişimi ile epik anlatım tarzı hakkında derin tahliller bulunmaktadır.*”

7 M. Labecka-Koecherowa (z okazji 80. rocznicy urodzin), *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3-4, 1996, s. 175.

8 Zakład narodowy im. Ossolinskich- wydawnictwo: Wrocław, Warszawa, Krakow, Gdansk 1971.

9 Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 1998, 213 s.

“...O, bu araştırmanın sonucunda kültürlerin çıkış noktasını, Polonyalı okuyucuya göstermeye çalışmıştır. Araştırmaları hakkında daha geniş bilgi edinmek için dergilerde yayımlanan diğer yazılarına bakmak gerekir.”¹⁰

M. Labecka-Koecherowa, bilimsel araştırmalarını özellikle geleneksel Türk tiyatrosu meddah, orta oyunu, Türk mitolojisi ve eski inanışları gibi konularda yoğunlaştırmıştır. Bu konularda makaleler yayımlamış ve bildiriler sunmuştur.

2. Çevirileri: Türkçeden, Fransızcadan, Rusçadan ve ana dilinden çeviriler yapmıştır. Dört dilden hem şiir hem de düz yazı çevirileri yaparak farklı bir tercüman olduğunu göstermiştir. Türk edebiyatından bine yakın şiir ve düz yazı çevirileri vardır. “Onun adını taşıyan ilk çeviriler 1940’lı yıllarda Fransızcadan yaptığı radyo oyunlarıdır. Çocuklar için şiir ve hikâye çevirileri ise 1950’li yıllarda yoğunluk kazanır. Türkçeden yaptığı ilk çeviri ise 1952’de *Przegląd Orientalistyczny* dergisinde yayımlanır.”¹¹ 1960’lı yıllarda çocuklar için 25 kukla oyunu uyarlamış ve bu oyunlar Polonya’da oynanmıştır. “Onun drama çevirileri ve yazdığı oyunlar çok farklı tipler bulundurması bakımından ilginçtir. Ayrıca radyo oyunlarını ve televizyon dramalarını hem çocuklar hem de büyükler için yazmıştır. Yazdığı oyunlar ve yaptığı çeviriler 1967-1995 yılları arasında pek çok tiyatrodan oynanmış, şiir çevirileri de drama olarak şiir okuma programlarında sunulmuştur.”¹²

M. Labecka-Koecherowa’nın Türkçeden yaptığı çeviriler sadece çağdaş Türk edebiyatından değil 13. yüzyıl mutasavvıf şairi Yunus Emre’den¹³ günümüze pek çok şair ve yazarı kapsar. Bazı çevirileri ortak yapmıştır. Prof. Tadeusz Majda ile Arif Ali’nin *Danişmendname* ve 14. yüzyıl şairi Mehmed’in *Işkname*¹⁴ adlı eserlerini çevirmişlerdir.

“M. Labecka-Koecherowa’nın Doğu ile ilgili çalışmaları derin tahliller içerir. Onun çalışmaları arasında Nazım Hikmet çok özel bir yere sahiptir. Onun eserlerinden yaptığı çeviriler; her şeyden önce şiir ağırlıklı analizlere dayanan çevirilerdir. Nazım Hikmet’ten yaptığı çeviriler bir kitaplığı dolduracak nitelikte olup çeviri ve bilimsel incelemeler şeklinde ayrılır. Nazım Hikmet’i Polonya’da çok popüler yapan bu çeviri ve incelemeler gazete ve dergilerde yayımlanmasının yanında kitap olarak da basılmıştır.”¹⁵ Ayrıca çeviride, çok çeşitliliğe gitmiş, Ahmet Adnan Saygun’un *Yunus Emre Oratoryosu*’nu, Yahya Kemal Beyatlı’dan *Hafızın Kabrinde* şiirini, Mustafa

10 M. Labecka-Koecherowa (z okazji 80. rocznicy urodzin), *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3-4, 1996, s. 176.

11 age.

12 age.

13 Yunus Emre’nin şiirlerini Andrzej Ananicz ile birlikte çevirmiştir: *Droga/Yol*, PIW, Varşova 1985, ikinci baskı: *Z serca do serc /Kalpten Kalplere*, Varşova 2002, 120 s.

14 Ossolineum Yayınevi, Wrocław 1987, 205 s.

15 age.

Necati Sepetçioğlu'nun *Bozkurt'un Oğulları*, Haldun Taner'in *Sançonun Sabah Yürüyüşü* adlı hikâyesini ve *Keşanlı Ali Destanı* adlı oyununu, Aziz Nesin'in *Bir Şey Yap Met* ve pek çok eserini Lehçeye çevirmiştir

Malgorzata Labecka-Koecherowa, Polskie Towarzystwa Orientalistyczny (Polonya Orientalistler Birliği)nin çıkardığı *Przegląd Orientalistyczny* dergisinin uzun yıllar yazı kurulunda görev yapmıştır. Polonya Oryantalistler Birliği ve Uluslararası PEN Kulübü üyesi olmuştur. Gerek bilimsel çalışmaları gerekse çevirileri ve üretkenliği ile M. Labecka-Koecherowa, Polonya Türkolojisinde çok önemli bir yer edinmiştir.

Malgorzata Labecka-Koecherowa Bibliyografyası

Kitapları

Historia literatury tureckiej. Zarys/Türk Edebiyatı Tarihi, Poezja współczesna. Literatura ludowa, Twórczość poetów ludowych. Zamiast zakończenia, (Stanisława Płaskowicka-Rymkiewicz i M. Borzęcka ile birlikte), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971, s. 245-369 ve 370-374.

Arif Ali, *Daniszmendname-Księga czynów Melika Daniszmenda/Arif Ali'nin Danişmendnamesi*, (Çeviri: M.Łabęcka-Koecherowa ve Tadeusz Majda), Warszawa 1980.

Mehmed, *Księga miłości*, (Çeviri: M.Łabęcka-Koecherowa; Giriş ve açıklamalar: Tadeusz Majda), Wrocław 1987.

Koblandy Batyr, (Çeviri: M. Łabęcka-Koecherowa; Ön söz ve giriş: Tadeusz Majda), Warszawa 1987.

Mitologia ludów tureckich (Syberia Południowa)/Güney Sibiry Türk Halkları Mitolojisi, Wydawnictwo Akademickie „Dialog”, Warszawa 1998, 213 s.

Bildirileri

«*La plus ancienne comédie turque dans les collections polonaises/Polonya Koleksiyonlarında Eski Türk Komedişyle İlgili Bilinmeyenler*», I. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (İstanbul 15-20 X 1973), *Tebliğler*, İstanbul 1979, s. 341-343.

«*Sztuka szamana w tradycji tureckiej; (b) Teatr i tańce chłopów anatolijskich; (c) Aneks, w: Teatr wobec tradycji ludowych/Türk Geleneklerinde Şaman Sanatı, Anadolu Köylülerinin Tiyatro ve Dansları*, Ek: Geleneksel Halk Tiyatrosu Açısından», [içinde]. *Teatr wobec tradycji ludowych*, I. Międzynarodowa Sesja zainicjowana przez Stowarzyszenie Teatralne “Gardzienice”, Lublin, 17-19.V.1980; II. Międzynarodowe Spotkanie Teatralne polskiego Ośrodka ITI, Lublin “Gardzienice”.

«Magia słowa w codziennym życiu Jakutów/Yakutların Günlük Haytında Büyü Sözleri», [içinde]: *Przyroda słowa*, II. Międzynarodowa Sesja zainicjowana przez Stowarzyszenie Teatralne “Gardzienice”, Lublin, 26-27.V.1987, Spotkania Teatralne Polskiego Ośrodka ITI, Lublin “Gardzienice”.

«*La perception de la poésie de Yunus Emre en Pologne/Polonya’da Yunus Emre Şiirinin Perspektifi*», [içinde]: *Seminaire International sur Yunus Emre*, Uluslararası Yunus Emre Semineri (12-13.VI.1991). Commission Nationale Turque pur l’UNESCO, Ankara.

«*La force magique du mot et Yunus Emre*», [içinde]: *Internationales Symposium über Yunus Emre anlässlich seines 750*, Geburtstages, Universität Wien, 24.VI.1991.

Makaleleri

«*Ostatnie wydania poezji Nazima Hikmeta/Nazım Hikmet’in Son Şiirleri*», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3, 1958, s. 327-333.

«*Nazım Hikmet Ran*», *Encyklopedia Współczesna*, Warszawa 1959, s. 264-266.

«*Kizuczeniju jazyka poeticzeskich proizwiedenij Nazyma Chikmeta/Nazım Hikmet’in Şiir Dili Üzerinde Araştırma*», *Folia Orientalia*, C 3, fasikül 1/2, 1961, s. 213-223.

«*Locutions turques formées avec le mot ağız/Türkçede “Ağız” Kelimesiyle Yapılmış Deyimler*», (M. Borzęcka, S. Płaskowicka-Rymkiewicz ile beraber), *Folia Orientalia*, C 5, fasikül 1, 1963, s. 97-126; fasikül 2, C 7, 1965, s. 91-117; fasikül 3, C 8, 1966, s.197-226.

«*Pamięci Nazima Hikmeta/Nazım Hikmet’i Hatırlayış*», *Kwartalnik Instytut*, nr. 2, 1963, s.1-3.

«*Nazım Hikmet i jego poezja/Nazım Hikmet ve Şiiri*», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 22, 1964, s. 99-105.

«*O tureckim teatrze ludowym. Meddah-Karagöz-Orta Oyunu/Türk Halk Tiyatrosu: Meddah-Karagöz-Orta Oyunu*», *Teatr Ludowy*, nr. 5, 1964, s. 36-40.

«*Listy do Stefana: (1) Sтамбул-Ankara-Sтамбул; (2) O wsi w teatrze; (3) O dramacie współczesnym; (4) O Kemalü Tahirze; (5) Więzi z folklorem; (6) Orędownicy czystej turecczyzny (współczesna poezja); (7) Sztuka aszyków (poezja)/Stefan’a Mektuplar*», *Tygodnik Kulturalny*, nr. 29, 1966, s. 7; nr. 30, s. 7; nr. 32, s. 6; nr. 33, s. 7; nr. 34, s. 7; nr. 35, s.7.

«*Nazım Hikmet Ran*», *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, C 7, Warszawa 1966, s. 665-666.

- «Osmańskie festiwale ‘Wszelkich sztuk i umiejętności’/Osmanlılarda Şenlikler», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 2, 1966, s. 105-114.
- «Turecka dell’arte /Türk “dell’arte”si Orta oyunu», *Dialog*, nr. 10, 1966, s. 115-123.
- «W Turcji / Türkiye’de», *Tygodnik Kulturalny*, 18, 1966, s. 22-23.
- «Literatura dywanowa i .../ Ve Divan Edebiyatı», *Pamiętnik Literacki*, nr. 20, 1967, s. 7
- «Człowiek i poeta / İnsan ve Şair», *Tygodnik Kulturalny*, nr. 24, 1968, s. 8-13.
- «W piątą rocznicę śmierci Nazıma Hikmeta/Nazım Hikmet’in Ölümünün Beşinci Yılında», *Tygodnik Kulturalny*, 24, 1968, s. 8.
- «Powrót do kraju Pamięci Nazıma Hikmeta/Vatana Dönüş, Nazım Hikmet’i Hatırlayış», *Widnokregi*, nr. 6, 1968, s. 36-39.
- «Literatura współczesnej Turcji/Çağdaş Türk Edebiyatı», *Współczesność*, nr. 11, 1969, s.4.
- «Turecka literatura okresu Republiki/Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 1, 1969, s. 25-31; nr. 2, 1969, s. 127-141.
- «Turecki teatr współczesny/Çağdaş Türk Tiyatrosu», *Teatr Ludowy*, nr. 5, 1969, s. 35-40.
- «Aszyk to rozmiłowany/Âşık Bu Tutkun”, *Współczesność*, nr. 13, 1970, s. 7.
- «Une comédie turque inconnue dans les collections polonaises (An Unknown Turkish Comedy in Polish Collections)/Polonya Koleksiyonlarında Türk Komedi Üzerine Bilinmeyenler», *Le Théâtre en Pologne/The Theater in Poland*, nr. 8, 1970, s. 27-33.
- «Urząd Nasreddina Hodży–pierwszą komedią turecką?/Nasreddin Hoca’nın Mansibi” – İlk Türk Komedi», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 4, 1970, s. 335-344.
- Mevlana–Nasz Pan, Literatura na Swiecie*, nr. 4, 1971, s. 153-155.
- «Nagrody Tureckiego Towarzystwa Językoznawczego za rok 1970/Türk Dil Kurumu 1970 Dilbilimciler Ödülleri», *Literatura na Swiecie*, nr. 4, 1971, s. 178-179.
- «Typy stale w dawnym teatrze tureckim i włoskiej dell’arte/Eski Türk Tiyatrosu ve İtalyan “dell’arte”sinde Tekrarlanan Tipler», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 1, 1972, s. 17-23.
- «Typy stale w dawnym teatrze tureckim i włoskiej dell’arte/Eski Türk Tiyatrosunda Kalıcı Tipler ve İtalyan Dell’arte», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 1, 1972, s. 47-57.
- «Dawny teatr turecki/Eski Türk Tiyatrosu», *Pamiętnik Teatralny*, 1, 1972, s. 47-57.

- «O tureckim zbojniku Köroğlu/Türk Eşkiyası Köroğlu Üzerine», *Literatura na Swiecie*, nr. 2, 1972, s. 180-182.
- «W 70-lecie urodzin Nazima Hikmeta/Nazım Hikmet'in Doğumunun 70. Yılı», *Teatr Ludowy*, nr.1, 1972, s. 4; nr. 14, 1972, s. 5.
- «Nasr ed-Din Hocanun mansıbu. Taqlid oyunudur», *Rocznik Orientalistyczny*, C 36, nr. 2, 1973, s. 5-11.
- «*La Plus Ancienne Comédie Turque dans les Collections Polonaises*/Polonya Kütüphanelerinden Raczynski Kütüphanesinde Bulunan En Eski Türk Komedi», *Rocznik Orientalistyczny*, nr. 2, C 36, 1974, s. 5-26.
- «*Teatr w Turcji / Türkiye'de Tiyatro*», *Scena*, nr. 6, 1975, s. 14-17.
- «Przekład i tłumacz (Rozważania)/Çeviri ve Çevirmen», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 4, 1976, s. 343-354.
- «Haldun Taner i jego "Ballada"/Haldun Taner ve Onun Türküleri», *Scena*, nr. 5, 1977, s. 24-27.
- «Sztuka szamana w tradycji tureckiej/Türk Geleneklerinde Şaman Sanatı», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3, 1979, s. 234-240.
- «Szamanizm w Azji Środkowej i jego relikty tureckie/Orta Asya Şamanizmi ve Anadolu Türklerindeki Kalıntıları», *Dialog*, nr. 11, 1979, s. 85-93.
- «Sztuka opowiadania Arifa Alego/Arif Ali'nin Anlatım Sanatı», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 4, 1980, s. 317-324.
- «Junus Emre i jego "Droga"/Yunus Emre ve Onun Yolu», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 1-4, 1983, s. 65-73.
- «Wokół "Księgi miłości" Mehmeda/Mehmed'in Sevgi Nasihatnemesi Etrafında», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 2, 1983, s. 16-23.
- «Magia słowa w codziennym życiu Jakutów/Yakutların Günlük Hayatında Büyü Sözleri», *Archiwum Literackie*, nr. 2, 1988, s. 149-153.
- «Urząd Nasreddina Hodży" – pierwsza komedia turecka w zbiorach polskich/Nasrettin Hoca'nın Yönetimi, Polonya Koleksiyonlarındaki İlk Türk Komedi», *Archiwum Literackie*, nr. 102, 1990, s. 342-346.
- «Przyczyny k do dziejów słowa "kukła"/Kukla Kelimesinin Gelişimine Bir Ara», *Teatr Lalek*, nr. 1-2, 1991, s. 36-39.
- «W drodze do "Siódmeo Nieba"/Yedi Kat Göğe Yolculuk», *Szaman*, nr. 1, 1991, s. 8
- «Szamani i dusze/Şamanlar ve Ruhlar», *Szaman*, nr. 2, 1991, s. 11.
- «Obchody 750-lecia urodzin Yunusa Emre/Doğumunun 750. Yılında Yunus Emre», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 4, 1992, s. 100-102.

- «Turkmeński Bachszy bard Azji Środkowej (z Sławomirą Żerańską–Kominek)/Orta Asya’da Türkmen Bahşısı», (Sławomir Zeranski Kominek ile birlikte), *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3-4, 1993, s. 137-150.
- «Niegdysiejsze koneksje teatralne Turcja–Polska/Türkiye-Polonya Eski Tiyatro İlişkileri», [içinde]: *Orient w kulturze polskiej*, Warszawa, 2000, s. 201-209.

Tanıtm Yazıları

- Ostatnie wydania poezji Nazima Hikmeta: Nazim Hikmet, *C’est un dur métier que l’exil/ Poèmes traduits par Charles Dobrynsky avec la collaboration de l’auteur*, Paris 1957,
- «Nazım Hikmet, Izbrannyje sozinenija», *Stichi i poemy*, Moskwa 1957.
- A. Babajew, Nazım Hikmet, Moskwa 1957, *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3, 1958, s.327-333.

Kaynaklar

- «Małgorzata Łabęcka-Koecherowa’nın Doğumunun 80. Yılı», *Przegląd Orientalistyczny*, nr. 3-4, 1996, s. 175-185.
- M. Łabęcka Koecherowa, *Doğuya Yolculuğum* (yayımlanmamış anılar) 20.05.1999.